

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ

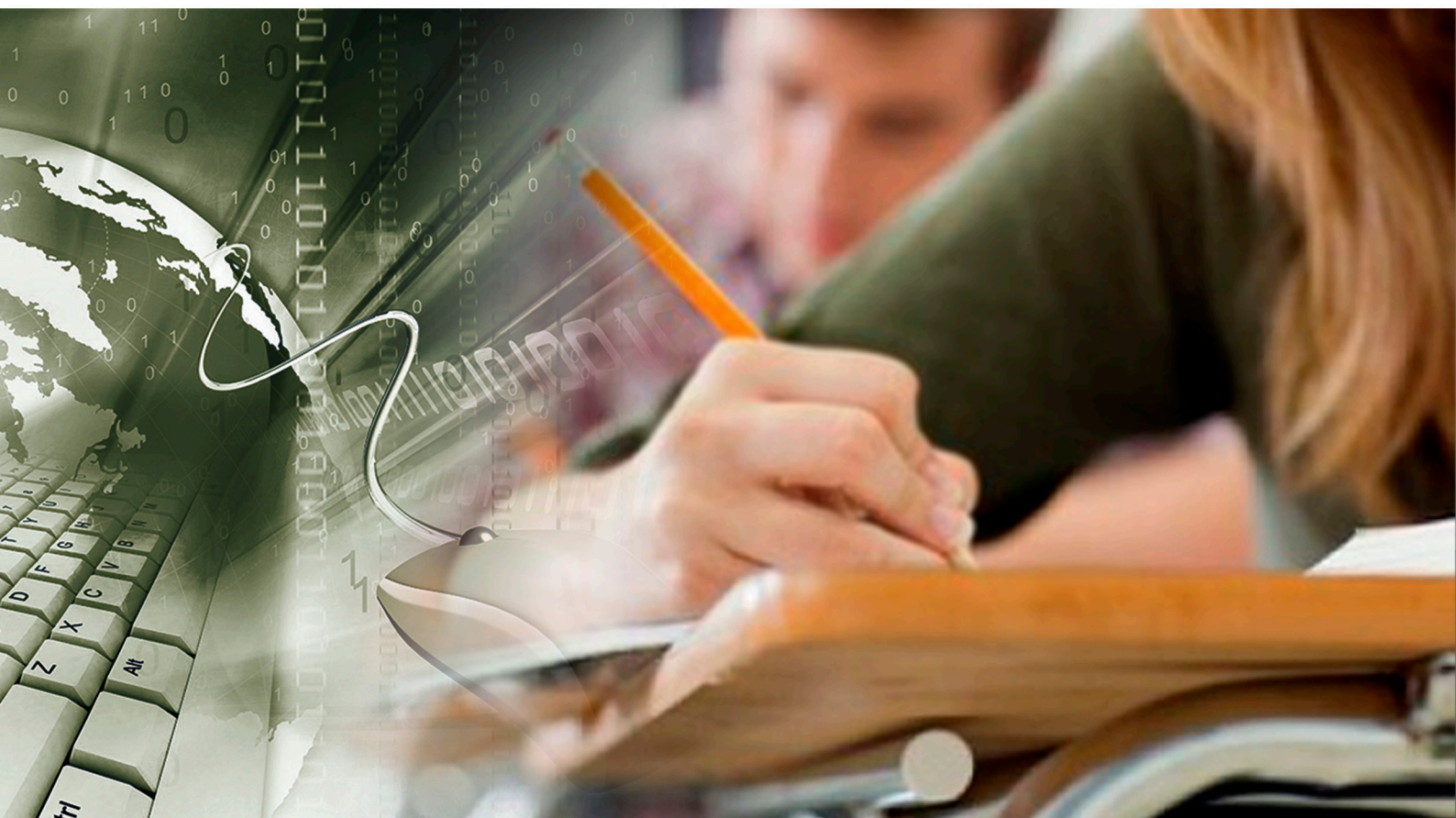

ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ
Державна наукова установа

РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

EDUCATION REFORM IN UKRAINE. INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

COLLECTION OF ABSTRACTS

2021

iea.gov.ua

**Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики»**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
State Scientific Institution «Institute of Educational Analytics»**

**Збірник тез доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції
«РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ.
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

28 жовтня 2021 року

м. Київ, Україна

**Book of Abstracts
of the III International Scientific and Practical Conference
«EDUCATION REFORM IN UKRAINE.
INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT»**

October 28th, 2021

Kyiv, Ukraine

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики»
(протокол № 7 від 03 листопада 2021 р.)

Редакційна колегія:

С. Л. Лондар, доктор економічних наук, професор – головний редактор;
О. Я. Денисюк – заступник головного редактора;
А. О. Литвинчук, кандидат економічних наук – заступник головного редактора;
Г. М. Терещенко, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник – заступник головного редактора;
Н. Б. Пронь, кандидат економічних наук – відповідальний секретар.

Відповідальний за випуск: А. Б. Нефедов

Редактор: І. А. Книш

Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 28 жовт. 2021 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2021. 360 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення», що присвячені висвітленню актуальних проблем розвитку освіти і науки в Україні, а також пошуку шляхів розвитку перспективних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення науково-освітньої діяльності.

Збірник тез доповідей розміщено у вільному доступі на сайті ДНУ «Інститут освітньої аналітики» в рубриці «Матеріали комунікаційних заходів» (2021 рік).

Автори несуть повну відповідальність за зміст і достовірність матеріалів, що публікуються, дотримання загальноприйнятих принципів наукової етики, відсутність плагіату у своїх тезах.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

© Автори, 2021

© ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2021

Recommended for publication by the Academic Council
of the State Scientific Institution «Institute of Educational Analytics»
(Protocol № 7 of 03.11.2021).

Editorial board:

Sergiy Londar, Dr. Sc. (Economics), Professor – editor-in-chief;
Oksana Denysiuk – deputy editor-in-chief;
Andrii Lytvynchuk, Ph. D. (Economics) – deputy editor-in-chief;
Hanna Tereshchenko, Ph. D. (Economics), senior research fellow – deputy editor-in-chief;
Natalia Pron, Ph. D. (Economics) – executive secretary.

Responsible for the issue: Andrii Nefedov

Editor: Iryna Knysh

Education Reform in Ukraine. Information and Analytical Support: Book of Abstracts of the III International Scientific and Practical Conference (electronic scientific publication), October 28th, 2021. Kyiv : SSI «Institute of Educational Analytics», 2021, 360 p.

Book of Abstracts contains materials of participants' reports of the III International Scientific and Practical Conference «Education Reform in Ukraine. Information and Analytical Support» highlighting the current problems of the development of education and science in Ukraine, as well as the development of promising information and communication technologies to facilitate scientific and educational activities.

The conference materials are available on the website of the SSI «Institute of Educational Analytics» under the heading «Materials of communication events» (2021).

Responsibility for the content and reliability of published materials, the compliance of general scientific ethics principles, the absence of plagiarism lies entirely with the authors.

The editorial board does not always share the position of the authors.

© Authors, 2021

© SSI «Institute of Educational Analytics», 2021

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО ЗАСТУПНИКА МІНІСТРА З ПИТАНЬ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ, ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ АРТУРА СЕЛЕЦЬКОГО	11
---	-----------

ВСТУПНЕ СЛОВО ЗАСТУПНИКА ГОЛОВИ КОМІТЕТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ СЕРГІЯ КОЛЕБОШИНА	13
--	-----------

Секція 1. УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Рогова В. Б. ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТНІХ УПРАВЛІНСЬКИХ ІНДИКАТОРІВ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	15
Лондар С. Л. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ	18
Ковтунець В. В., Лондар С. Л., Мельник С. В. ВИМОГИ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ДО ОСВІЧЕНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ	22
Ваврін М. Р. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИМИ НАВИЧКАМИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРОФЕСІЙ У СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ, ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ	26
Чижевський Б. Г. НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНІ І ВІДПОВІДНО ПРОФІНАНСОВАНІ РЕФОРМИ СФЕРИ НАУКИ ТА ОСВІТИ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	28
Горна М. О. ВИБІРКОВІ ОБСТЕЖЕННЯ В ОСВІТІ.....	32
Соколова Е. Т. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ ЯК ПРЕДМЕТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	35
Лебідь О. В. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УМОВАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	38

Секція 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ

Долінський Л. Б. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	41
Тоцька О. Л. СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ НАВЧАННЯ ОСІБ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	45
Лондар Л. П. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ.....	47
Вітренко Ю. М. ВИМІРЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБЛЕННЯ ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	51

Харламова Г. О., Ставицький А. В.	
ON-LINE VS OFF-LINE У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ВЧАСНО VS ТРАДИЦІЙНО	227
Захарова О. В.	
РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ	230
Петрос О. М.	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І ВІДКРИТІСТЬ ЯК ПРОВІДНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ	234
Зінов'єва І. С., Тішков Б. О.	
ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО РЕЖИМУ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	237
Слав'юк Р. А., Тоцька О. Л.	
ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЩОДО БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	241
Махсма М. Б., Козлов Є. В.	
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ	244
Тоцька О. Л., Завада О. П.	
РОЗВИТОК ЗДАТНОСТІ ДО ПОШУКУ, ОБРОБКИ ТА АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЇ З РІЗНИХ ДЖЕРЕЛ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ»	247
Ковальов А. І., Літвінов О. С., Грінченко Р. В.	
ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	250
Азархов О. Ю., Федюшко Ю. М., Сілі І. І.	
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	253
Matskiv R., Topolnytska T.	
MAIN TRENDS OF BUSINESS EDUCATION SYSTEM FORMATION IN UKRAINIAN UNIVERSITIES	256
Купчишина В. Ч.	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	258
Безкровний О. В., Єгорова О. В., Тютюнник Ю. М.	
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩОДО ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	261
Попкова Л. В.	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ СТУПЕНЯ МАГІСТРА	265
Нагайчук О. В.	
ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» У ЗВО	270
Ярушак М. І.	
ПРОФЕСІЙНІ РИСИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	274
Білецька Т. В.	
ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	277
Шевель Б. О.	
ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	281
Bidochka O.	
ONLINE EDUCATION OF FOREIGN STUDENTS: RESULTS AND CHALLENGES	284
Горобченко О. А.	
ЗМІНА ФУНКЦІЙ ТА ФОРМАТУ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	287

Захарова О. В.

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та управління Черкаського державного технологічного університету, Черкаси, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5793-6203>

РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Переоцінити важливість високої якості освітніх послуг у країні, особливо послуг вищої освіти, досить складно або навіть неможливо. Дійсно, якість освіти істотно впливає на сьогодення й майбутнє держави, формує передумови для розвитку економіки та ділового середовища з метою досягнення високої конкурентоспроможності регіону на національному й міжнародному рівнях; накопичення людського капіталу і підтримки безперервного професійного розвитку в парадигмі «навчання впродовж життя»; виконання соціальних гарантій та норм, забезпечення стабільно високого рівня й тенденцій підвищення якості життя населення; інноваційної трансформації всіх сфер життєдіяльності людини з метою швидкого поширення принципів смарт-спеціалізації, забезпечення високої якості медичних послуг для населення, екологічної безпеки та раціонального використання всіх природних ресурсів країни.

Крім того, саме якісна освіта є основою відчуття людиною себе щасливою, оскільки від обсягу отриманих під час навчання знань, умінь, навичок і значущості документа про освіту на ринку праці залежатимуть свобода вибору сфери діяльності, успішність працевлаштування за фахом, траєкторія кар'єрного зростання, можливість професійної й територіальної мобільності, рівень сукупних доходів, умови праці та житлові умови, бажання й можливості створювати родину та народжувати дітей, здатність забезпечити комфортне життя сьогодні й у майбутньому собі та своїм дітям, а батькам – гідну старість. Тільки щаслива людина, думки якої не зациклені на виживанні та постійному пошуку засобів для існування, здатна максимально присвятити свій робочий час ефективному виконанню виробничих завдань, використовуючи при цьому свій інтелектуальний потенціал. Така людина прагнучиме знаходити альтернативні підходи, розробляти та не боятися впроваджувати інноваційні рішення у сфері своєї професійної компетентності, що в комплексі дасть змогу підвищити конкурентоспроможність підприємства й рівень доходів працівника. Таким чином, якість освіти є основою стабільності та процвітання економіки регіону і країни, гарантією забезпеченого й гідного життя людини, особлива актуальність чого проявилася в сучасних умовах пандемії у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції COVID-19.

Разом із тим якість освіти є досить складним і комплексним поняттям, її забезпечення залежить не тільки від установи, яка безпосередньо надає освітні послуги. В кінцевому рахунку, на якість освітніх послуг тією чи іншою мірою впливають усі основні групи стейкхолдерів, тобто зацікавлені сторони, що впливають на реалізацію проєкту або беруть у ній активну участь [1]. При цьому

кожна група стейкхолдерів має власні важелі впливу на якість освітніх послуг, а саме:

- *Освітні установи* – підбір професорсько-викладацького складу та його омолодження; формування портфеля освітніх програм відповідно до потреб ринку праці; підготовка навчального плану за кожною освітньою програмою і створення матеріального й методичного забезпечення навчального процесу, що мають забезпечити його унікальність та інноваційність. Від ступеня матеріальної, методичної й інтелектуальної забезпеченості освітньої програми, рівня наукових досліджень, які проводяться у стінах ЗВО, наявності дієвих програм міжнародного співробітництва та мобільності студентів, успішності його випускників на ринку праці регіону та країни великою мірою залежатиме бренд і рейтинг навчального закладу на ринку праці й у суспільній думці, зацікавленість абітурієнтів та попит на його випускників.

- *Абітурієнти та їхні родини* – вибір навчального закладу й конкретної освітньої програми відповідно до особистих талантів і покликання, професійної схильності, фінансових можливостей, рейтингу навчального закладу та конкретної освітньої програми на ринку праці, інших об'єктивних і суб'єктивних чинників. Низький попит на певні програми й підвищений на інші поступово формують пропозицію освітніх послуг, яка визначається насамперед кон'юнктурою ринку та поточною «модою» на ті чи інші види економічної діяльності в суспільстві, а не реальною потребою ринку праці.

- *Студенти й випускники* – формування громадської думки на підставі природного процесу демонстрації набутих під час навчання знань і вмінь, професійної затребуваності та успішності на ринку праці, кар'єрного зростання. Якість освіти багато в чому буде визначатися бажанням цього стейкхолдера брати безпосередню участь в обговоренні змісту навчального плану освітньої програми, пошуку важелів розширення можливостей професійного становлення молодих фахівців як професіоналів (програми академічної мобільності та обміну, стажування, набуття додаткових навичок тощо).

- *Органи регіонального та національного управління у сфері освіти* – нормативне регулювання діяльності й контроль над дотриманням норм; розподіл ресурсів; проведення процедур ліцензування та акредитації освітніх програм. Регулювання за допомогою інструменту розподілу бюджетного фінансування в більшості випадків не має очікуваного результату, оскільки навіть надання бюджетних місць на непрестижні спеціальності не дає змоги наситити ринок праці фахівцями дефіцитних професій – виділені бюджетні місця через відсутність попиту не закриваються на 100 %. Виходом із ситуації може стати розроблення комплексної державної програми щодо цілеспрямованого формування громадської думки в напрямі забезпечення престижності дефіцитних професій.

- *Роботодавці* – формування конкретних вимог до професійних компетентностей майбутніх фахівців, потенційних працівників підприємства; надання виробничої й наукової бази для закріплення отриманих студентами знань і навичок під час теоретичного навчання, працевлаштування випускників.

Для того щоб максимально зблизити очікування та фактичний професійний рівень молодих фахівців, підприємство повинне брати участь у всіх процесах їх професійної підготовки – від складання навчального плану до викладання окремих дисциплін професійного блоку. Позитивними аспектами такої соціально відповідальної поведінки для підприємства є можливість підготовки й подальшого відбору найбільш перспективних, талановитих і конкурентоспроможних випускників та їх працевлаштування на підприємстві.

Таким чином, забезпечити високий рівень якості освітніх послуг може лише той ЗВО, навчальний процес у якому ґрунтується на принципах:

- максимальної відповідності вимогам ринку праці при обґрунтуванні переліку освітніх програм та їх сутнісного наповнення. Дотримання цього принципу можливе лише за умови забезпечення тісного взаємозв'язку та узгодженості в діях між гарантом освітньої програми, завідувачем кафедри, на котрій здійснюється підготовка фахівців у рамках освітньої програми, та керівництвом підприємств і організацій регіону з метою вироблення концепції професійної підготовки висококонкурентних випускників;

- систематичного перегляду структури навчального плану, переліку дисциплін та їхнього змісту з метою досягнення можливостей формування конкретного, очікуваного ринком праці, переліку професійних компетентностей у випускників. При цьому обов'язковою умовою має стати активна участь провідних фахівців, суб'єктів господарювання регіону в побудові професійного портрета майбутнього фахівця, що дасть змогу забезпечити його об'єктивність і достовірність;

- орієнтації навчального плану освітньої програми не на поточний техніко-технологічний і управлінський рівень розвитку виробничої бази регіону, а на світові інноваційні розробки та підходи, тобто він повинен працювати на випередження й перспективу, що дасть змогу готувати висококласних фахівців, попит на яких буде високим на регіональному і національному ринках праці. Дотримання цього принципу є однією з обов'язкових умов досягнення соціально-економічної ефективності від запровадження смарт-спеціалізації в регіоні та взагалі можливості її реалізації;

- постійного оновлення матеріально-технічної й лабораторної бази відповідно до сучасних темпів науково-технічного прогресу в галузі, країні, світі. Реалізувати цей принцип можливо тільки шляхом залучення до співпраці провідних підприємств країни і світу; створення на базі навчального закладу та/або підприємства спеціальних професійних лабораторій і майстерень для практичного закріплення набутих студентами теоретичних знань;

- активного залучення студентів та викладачів до проведення наукових досліджень із найбільш перспективних і актуальних тем з обов'язковою подальшою комерціалізацією отриманих результатів. Активізація зусиль у напрямі відкриття й реалізації госпдоговірних робіт за участі студентів дасть їм можливість продемонструвати нагромаджені знання та отримати роботу;

- максимального охоплення всіма можливими формами академічної мобільності студентів і науково-педагогічних працівників, що має сприяти підтримці наукової складової освітнього процесу. За часів пандемії реалізувати

цей принцип досить складно, проте є чимало дистанційних програм і онлайн-проектів, участь у котрих студентів та викладачів допоможе підвищити рівень їхньої професійної компетентності;

- забезпечення високого рівня практичної спрямованості процесу навчання завдяки проходженню студентами на базі провідних підприємств регіону та країни практики і професійних стажувань на різних етапах навчання, а також можливостей подальшого відбору для працевлаштування найкращих випускників.

Максимальне залучення стейкхолдерів до процесів забезпечення якості освітніх послуг дасть змогу ЗВО повною мірою реалізувати всі обґрунтовані принципи якісного навчального процесу, що має стати підґрунтям підвищення престижності української освіти як усередині країни, так і у світі.

Список використаних джерел

1. IEEE/ISO/IEC 15288-2015 – ISO/IEC/IEEE International Standard - Systems and software engineering – System life cycle processes. URL: <https://standards.ieee.org/standard/15288-2015.html>.